

Téma: Politologie pro všechny

Předmět: Politologie

Zaslal(a): votterka

1.1. Vysvětlete, co rozumíte pod pojmem politická socializace a jaké prostředky politické socializace znáte?

- Je proces jehož prostřednictvím něhož získává občan (člověk) názor na politiku,
- Jde o proces učení, se kterým člověk začíná v nejranějším věku, prostřednictvím něhož jednotlivec získává návyky,

Prostřednictvím tohoto procesu se člověk učí společenským normám.

1. RODINA

- Je primární socializační jednotka,
- Primární skupina, ve které se člověk učí socializačním vztahům,
- Je hierarchická,
- Je minimálně 2-ou generační, což je velmi důležité

Důležité:

- Většina dětí je ovlivňována svým otcem !
- 2/3 dětí pohlíží na svého otce, jako na rádce v politice.
- Rozpadá-li se rodina, rozpadají se rovněž politické názory a postoje jejich příslušníků, ba dokonce se může stát příčinou krize ve společnosti (ve státě).

2. STEJNORODÁ – HOMOGENNÍ SKUPINA

tzv. „Osamělý dav“ – David Rissman.

- Tato homogenní skupina se objevuje a vytváří v rozvinutých společnostech,

Typické pro tyto skupiny je:

1. že jednotlivci se stále více ohlížejí/opírají o názory těchto „stejnorodých skupin“,
2. Velká geografická a sociální mobilita,
3. Zejména v dospívání má na jedince velmi velký vliv.
4. ŠKOLA

- Je první zkušeností jednotlivce (dítěte) se státní/politickou socializací mimo rodinu,
- Tím, který formuje jednotlivce/dítě je: socializační vztah: dítě - učitel, student - středoškolský profesor, student nástavbového studia n. vysokoškolák - vysokoškolský učitel.

4. PRACOVIŠTĚ

Na pracovišti jsou typickou „sekundární organizací“ politické socializace: ODBORY.

ale také ZAMĚSTNAVATEL“.

1.2. Jakých vědeckých metod politologie ke svému zkoumání využívá?

METODY POLITOLOGIE

- Systémový přístup,
- Komparatistická,
- Historická (historickosrovnávací),
- Behaviorální,
- Exaktní,
- Sociologická,
- Normativně dogmatická.

CO JE POLITOLOGIE ?

Nejobecněji řečeno věda o politice,

Věda, která studuje vztah: člověk-politika,

Jedná se o vědu, která na základě studia politické reality, s využitím předcházejících poznatků

formuluje praktické koncepce a teoretická doporučení, normy, hypotézy pro jejich praktické upotřebení (tyto koncepce jsou racionální a optimální).

- Politická teorie a dějiny politických učení,
- Politické instituce (ústava, regionální a místní správa, srovnávací studium politických institucí),
- Strany, skupiny a veřejné mínění (politické strany, skupiny a asociace, účast občanů na řízení a administrativě, veřejné mínění),
- Mezinárodní vztahy (mezinárodní politika, politika a mezinárodní organizace, mezinárodní právo).

1.3. Charakterizujte hlavní rozdíly politických názorů v antickém Řecku, ve středověku (křesťanství), renesanci a v moderních dějinách.

Řecko -

- Úpadek aristokracie,
- Posílení městských vrstev (obchodníci, řemeslníci),
- Masová účast občanů na veřejných záležitostech,
- Rozvoj vzdělání, kritický pohled na kulturu jiných národů

Středověk -

- Čím je vláda spravedlivější, tím více se takový stát blíží státu božímu,
- Stát je prostředek k zajištění potřeb člověka,
- Stát činí člověka člověkem, život ve státě odlišuje člověka od zvířete,
- Poslání státu je napomáhat nebeské blaženosti
- Demokracie je větší zlo než tyranie,
- Podpora monarchie a vlády kněží,
- Etické ctnosti.

Renesance -

- návrat k antice, humanismu, kritika církve a touha po poznání,
- Končí monopol římskokatolické církve,

- Typická je ekonomická a politická roztržitost.

Moderní dějiny – politické vztahy jsou chápány jako ekonomické. Moc, ekonomická síla a postavení je určováno penězi.

1.4. Kdo je autorem knihy Vladař? Proč tato kniha může být zařazena mezi díla s politickou tematikou? Své tvrzení rozvedte.

Autorem je Machiavelli Niccoló. Jednalo se o jakýsi kodex se souhrnem vlastností správného vladaře, (politika)a postupem jak správně vládnout. Machiavelli vysvětluje způsoby nabytí a udržení státní moci. Machiavelii stavěl prostředky kterými by panovník měl dosáhl svého účelu (který musí být v souladu se silným státem, respektovaným panovníkem a spokojenými obyvateli) nad morální hodnoty. Jeho radami by se měl řídit nejen vladař či politik, ale jakýkoli člověk, který by rád vládl.

2.1. Proč politika tak často vyvolává negativní asociace?

Politika je chápána lidmi jako špinavá. Držitelé moci vzbuzují nedůvěru ve státní instituce svým jednáním, které často není v zájmu státu a občanů, ale v zájmu politika. Jeho snaha o udržení a navýšení moci vede často ke zkreslenému vnímání skutečnosti a politik si svou činností a rozhodnutími škodí.

2.2. Lze se politice vyhnout?

Ne. Politika probíhá mezi lidmi na základě nesouhlasu a existenci konfliktu.

Politické a ekonomické vztahy – jsou společenské – mocenské vztahy !!!

Člověk je tvor společenský, *nemůže* stát mimo politiku, politické zájmy, politické vztahy, uniknout vlivu politických institucí, zbavit se v jednání politických motivů, ani politických důsledků, myšlení člověka se stěží vymaňuje vlivu politických idejí.

2.3. Je studium politiky vědecké?

Ano. Jedná se o vědu, která na základě studia politické reality s využitím předcházejících poznatků formuluje praktické koncepce a teoretická doporučení, normy a hypotézy pro jejich praktické upotřebení. Hlavním předmětem politologie je: moc, politická moc a její praktické uplatňování. Dnes se politologie člení na mnoho oborů a podob.

2.4. Co je parapolitický jev?

jev, který zdánlivě nemá nic společného s politikou /OH, MS, Wimbledon, Český lev, ../, nicméně se ho účastní množství politiků, zviditelňují se tak. Ovlivňuje velkou skupinu lidí.

2.5. Jaké jsou hlavní stimuly politické činnosti?

Politické zájmy a činnosti. Zájmy subjektů se transformují do politických zájmů a potřeb. Je to úsilí uspokojovat konkrétní zájmy a potřeby prostřednictvím politické moci.

Stimuly politické činnosti – politické zájmy a potřeby. Zájmy subjektů politiky se transformují do politických zájmů a potřeb, resp. do úsilí uspokojovat konkrétní zájmy a potřeby prostřednictvím politické moci.

Politické vědomí – je reflexí politických skutečností

společnosti

Politické vztahy mezi subjekty politické činnosti

Politické vztahy mezi různými subjekty politiky jsou regulovány prostřednictvím souhrnu politických, právních a mravních norem

3.1. Co představuje politické pole společnosti?

Dotýká se různou měrou všech obyvatel. Jeho výsledkem je vztah konkrétního občana k politice.

Politická elita

Organizátoři v politice

Politicky aktivní občané

Společnost – obyvatelé jako potenciální pol. aktéři

Občané kteří nevstupují do politiky

3.2. Čím je podle vás dána neúčast lidí v politice?

Jejich neúčast v politice je dána.

- Možným negativním výsledkem procesu politické socializace,
- Neidentifikací s kódem politického chování typickým pro určitou společnost,
- Negativní osobní zkušeností z prvních osobních kontaktů s politikou,
- Prostým nenaplněním očekávání ze strany politické elity a vlády

4.1. Co se vám vybaví pod pojmem „triáda moci“?

je princip politického uspořádání, který rozlišuje trojí typ moci ve státě:

- zákonodárná moc (legislativa)
- výkonná moc (exekutiva)
- soudní moc (judikativa či justice)

a stanoví, že nemají být ve stejných rukou. Jde tedy spíš o oddělení než rozdělení těchto složek moci. Uvedené státní moci se kromě oddělení navíc mají i navzájem kontrolovat – tzv. „princip brzd a protivah“ (či „rovnovah“ podle anglického *checks and balances*). Cílem je zamezit tendencím ke koncentraci moci, bránit libovůli a případnému zneužití státní moci a tím chránit jednotlivce.^[1]

4.2. Jaké podoby/tváře má moc?

Zdojem moci jsou:

Peníze

Zbraně

Organizace

Zručnost a kvalifikace

Určité aspekty osobnosti

charisma

4.3. Co je podle N. Macchiavelliho hlavním stimulem konání člověka? Touha po moci a uspokojení vlastních potřeb a jak D. Owen charakterizuje syndrom hybrid a hybridické chování?

Jako určitou ztrátu schopností. Političtí vůdci nabyli díky vlastním úspěchům přílišného sebevědomí a začali zavrhnout rady, jež odporovali jejich přesvědčení, nebo veškeré rady, a začali se chovat tak jako by mohli zaměnit dané skutečnosti. Obvykle toto jednání vedlo k samozničení politika.

4.5. Jaké vlastnosti by měla mít hlava státu (prezidenta republiky)?

Intelligence, vzdělání

Morální bezúhonnost (neúplatný, čestný, slušný, pravdomluvný)

Nestrannost, objektivnost

Nadstranickost (nespojen s žádnou stranou, politicky nezávislý)

Silná osobnost, rozhodnost

Kulturnost, reprezentativnost, kultivovaný projev

Sociální citění, lidskost, zájem o lidi

Schopnost naslouchat, komunikativnost

Hrdost na stát, vlastenec

4.6. Co je státně institucionalizovaná a co veřejná politická moc?

Politická moc institucionalizovaná. - má podobu jednotlivce (hlava státu) nebo kolektivu (parlament, vláda). Jsou jim přiděleny kompetence a okruh objektů, vůči kterým se moc vykonává.

Veřejná moc je moc vycházející z lidu, z občanů, ze společnosti. Jde o schopnost dané společnosti vytvořit systém závazných pravidel chování (právní řád - legislativu) a vynucovat jejich dodržování jako součást mechanismů společenské regulace a udržování homeostáze společnosti.

4.7. Které jsou orgány moci?

může tak jít o:

státní orgány, tj. orgány státu, např. ministerstva, soudy, policii, různé správní úřady apod.

orgány samosprávy, a to jak územní, např. obecní policie, tak profesní, např. disciplinární komise veřejnoprávních profesních komor.

4.8. Měl by být subjekt veřejné moci nezávislým?

Ne. žádná mocenská složka státu (policie, st. zastupitelství, armáda) by neměla spravovat a kontrolovat sama sebe.

4.9. Proč je MOC ústřední, centrální kategorií související s politikou?

Protože moc je hlavním vlivem na chování různých subjektů v různých situacích. Je to schopnost vtisknout vůli proti spojící vůli bez ohledu na to, co si proti spojící vůle přeje. Politika je postavena na moci a jejím užití.

4.10. Je MOC propůjčenou hodnotou člověka, a proč?

- MOC je jednotlivcům PROPŮJČENOU HODNOTOU, kterou mají používat pouze pro blaho celku, nikoliv proti němu, či pro výsady vlastní.
- MOC je propůjčována obvykle na pevně stanovený čas, nikoliv navždy a dědičně.
- PROTO, každý POLITIK, který přestane, byť jen na chvíli, chápat moc jako DOČASNĚ PROPŮJČENOU PRAVOMOC a sebe jinak než jako vykonavatele veřejné služby, musí se dostat - dříve nebo později - do konfliktu se společenskou morálkou.

4.11. Co je syndrom hybris?

Syndrom hybris (anglicky syndrome hybris) je pojem, který byl poprvé užit britským politikem a psychiatrem Davidem Owenem, který se dlouho zabýval vlivem nemoci na rozhodování vrcholných politiků. Toto onemocnění je spojeno jak s osobou člověka, tak s určitou funkcí. Syndrom hybris zde představuje jakousi „zpupnost z povolání“ a je neoddělitelně spjat s držením a výkonem moci. Vlastní příčinu si tedy lze představit jako vznik závislosti na moci, jejíž podstata se velmi podobá např. závislosti na alkoholu. Je-li jedinec moci zbaven, syndrom obvykle odeznívá. Podle Owena trpěly syndromem hybris tyto vrcholní politikové: George W. Bush, Tony Blair, Margaret Thatcherová, Neville Chamberlain, Theodore Roosevelt ad. U nás vykazují jisté rysy podobné syndromu hybris např. Václav Klaus, David Rath a mnozí další.

5.1. Jaký je rozdíl mezi státní správou a samosprávou?

Samospráva je způsob řízení určitého celku, kdy daný subjekt o alespoň některých svých záležitostech rozhoduje sám autonomním způsobem, tedy „spravuje se sám“. Opakem samosprávy je výkon správy (rozhodování o určitých záležitostech) jiným, vnějším subjektem. (státem a státní správou) Výhodou samosprávy je, že je blíže spravovanému subjektu než vnější a centrální řízení, a proto by měla být při zabezpečování lokálních či zájmově vymezených záležitostí efektivnější a levnější. Samosprávu lze členit na územní a zájmovou.

5.2. Je pravdou, že samospráva je součástí veřejné moci? Dokažte!

Samospráva nemůže bez státu tedy veřejné moci existovat. Je státem stanovena. Například obce jsou státem určenou samosprávnou jednotkou. Mohou si stanovit vlastní „pravidla“ pro svoje pole působnosti ale vždy musí být v souladu s normami a zákony státu. Stát nesmí zasahovat do řešení čistě obecních věcí, ale obec musí plnit státní úkoly (např. ochrana životního prostředí s CHKO)

6.1. Kontroluje vláda stát nebo stát vládu?

Stát je základní územní mocenská jednotka, disponující mocí vládnout, soudit a vytvářet zákony společnosti (státu). Stát je vymezen státní mocí, státním lidem a státním územím. Svrchovaný stát není podřízen žádné jiné (státní) moci a je ustanovitelem vlády, tedy ji i kontroluje.

6.2. Je předpojatost státní elity nutným důsledkem její povahy, jejího původu, předchozí přípravy, apod.?

6.3. Co je stát, čím se liší od vlády, resp. Od vládnutí?

Stát je základní územní mocenská jednotka, disponující mocí vládnout, soudit a vytvářet zákony společnosti (státu). Stát je vymezen státní mocí, státním lidem a státním územím. Svrchovaný

stát není podřízen žádné jiné (státní) moci a. Vláda je vrcholný orgán výkonné moci stanovený státem. Jeho hlavní funkcí je rozvoj a prospěch státu.

6.4. Je stát silou, která prosazuje dobro, nebo silou, která prosazuje zlo?

Stát prosazuje státem stanovené zákony, normy a nařízení, které jsou v souladu se základní listinou práv a svobod, ústavou ČR, atd. pro někoho může být jejich zlem pro někoho dobrem.

6.5. Jak globalizace ovlivnila úlohu a moc státu?

Státy trpí snižováním moci, protože globalizace redukuje kontrolu, kterou jednotlivé vlády mohou provádět nad aktivitami svých občanů a jiných lidí. Autoritou tak už není pouze samostatný stát ale dělí se o moc nad lidmi se světovou politikou.

6.6. Jaký je rozdíl mezi státy, politickými systémy a režimy?

Politický systém je většinou spojován s demokratickým modelem, režim naopak s nedemokratickým. Systémovou charakteristikou je především typ vlády. Režimem je možno označit soubor formálních i neformálních aktivit typu norem či rozhodovacích procedur držitele moci V nedemokratickém modelu je režim nadřazen systému.

6.7. Podle čeho se klasifikovaly a měly by se klasifikovat politické režimy, jaké jsou hlavní režimy v moderním světě?

Podle toho jak je v daném státě rozdělena moc. Mezi jaké instituce a v jakém poměru.

Demokratický - 1) parlamentní 2) prezidentský režim 3) poloprezidentský režim 4) švýcarský režim

totalitní - zasahuje do všech složek života člověka - kontrola soukromého života - kdo nejde s námi, jde proti nám

autokratický - kdo nejde proti nám, jde s námi - volnější totalita

6.8. Triumfovala západní liberální demokracie ve světovém měřítku?

Ne. Liberální demokracie se nemůže stát globálním politickým systémem, protože potřebuje specifický typ společnosti, která nemůže existovat v rámci všech kultur, a všech modelech společnosti. Pro liberální uspořádání musí být společnost schopna prostřednictvím samosprávy plnit požadavky členů dané společnosti. Státní moc je v tomto uspořádání oslabena ale respektuje občanskou společnost a nezasahuje do ní. V současné době se tento systém může zřejmě uplatnit v některých postsovětských oblastí

6.9. Existuje ještě „třetí svět“, resp. „ státy třetího světa“?

Do států třetího světa, tak jak byly definovány v 50 letech 20 století, byly v podstatě zahrnuty všechny země mimo východní blok a západní vyspělé země. Z tohoto členění již není možné vycházet a nyní by se spíše hodilo označit země třetího světa jako země rozvojové, které poji několik ukazatelů jako je. hospodářská zaostalost, nízká míra industrializace, velmi malý či žádný objem zahraničního obchodu, nízký HDP, nedemokratický systém

6.10. Nakolik se postkomunistické režimy oprostily od své komunistické minulosti?

Postkomunistické země odsoudily předchozí režim a snaží se o proměnu v demokratické státy jak v ekonomické, tak v bezpečnostní rovině. Země postupně změnily své zákony a ústavy. Ve všech došlo po určité době k vytvoření institucí, které mají za úkol zdokumentovat minulost, napomoci jejímu pochopení a vytvořit tak memento pro další generace.

8.1. Je pravdivé tvrzení, že liberálně demokratické politické systémy se projeví jako účinné a prospěšné?

Liberální demokracie není vhodné uspořádání pro všechny typy společností a kultur. Jednak proto, že liberální demokracie svým charakterem znamená slabší intenzitu vládnutí ve sféře vnitřní suverenity státu a jednak proto, že podoba systému neodpovídá potřebám tradiční společnosti, jejíž obsahem není respekt k jednotlivci ale respekt k určité kolektivě (klanové, kmenové, náboženské), jež má vlastní uspořádání loajalit a identit jejích členů a až následně z

nich se odvozuje suverén. V liberálně demokratickém světě je toto uspořádáno poněkud odlišněji.

8.2. Existuje rozdíl mezi státem, politickým systémem a politickým režimem?

9.1. Jak se termín „demokracie“ užíval? Demokracie = vláda lidu a pro lid

9.2. Jaká je povaha demokracie - definujte? Demokracie je forma vlády, ve které se všichni občané rovně podílejí – přímo nebo nepřímo skrze volené zástupce – na navrhování a přijímání zákonů, kterými se řídí jejich společnost. Demokracie v plném smyslu znamená především ochotu občanů

přijmout odpovědnost za sebe a za věci obecné. Lidé vládou sami sobě

9.3. Jaké znáte modely demokracie?

Formy demokracie jsou:

- přímá demokracie – lid vykonává státní moc přímo rozhodnutím, vyslovením své vůle (referendem, přímou iniciativou, přes internet).
- zastupitelská demokracie (reprezentativní, nepřímá) – lid vykonává státní moc prostřednictvím lidem volených zástupců a orgánů (parlamentu, přímo voleného prezidenta ...).

Podle formy politického rozhodování je možné demokracii dále rozdělit na:

- **většinová (majoritní) demokracie** – v praxi užívá některých mechanismů přímé demokracie za účelem prosazení většinového rozhodnutí lidu
- **pluralitní (konsensuální) demokracie** – politické rozhodování je výsledkem sporu a dohody zúčastněných skupin či jednotlivců, podíl na rozhodování mají i nepřímo zúčastněná zájmová a nátlaková hnutí; (jiná formulace) při politickém rozhodování v ní dochází k soutěžení velkého počtu dobře definovaných skupin, které zastávají partikulární zájmy, a které jsou oddělené od státu.
- **konsociační demokracie** – přes zásadní nejednotnost a nemožnost efektivního použití

předešlých způsobů je rozhodování uskutečňováno skrze dohodu úzkých a uzavřených zájmových skupin

- **korporativní demokracie** – obsahuje korporativní prvky; autoritativní systém demokracie, založený na korporativní struktuře společnosti, tedy společnosti bez politických stran nebo se sníženým vlivem politických stran, s rozsáhlou subsidiaritou a solidaritou; profesní skupiny zaměstnanců jsou základem pro rozhodování se společností, vytvářejí parlament, z něhož je složena vláda odborníků.
- **neokorporativní demokracie** – je založená na vzájemném propojení zájmových skupin se státem.
- **participační demokracie** – v ní se co největší množství jedinců a kolektivních subjektů podílí na co největším počtu rozhodnutí.
- **elitní demokracie** – lid vládne jen díky aktu politických voleb, všechna ostatní rozhodování přináležejí zvoleným elitám.
- **proximitní demokracie** – představuje schopnost a možnost obyvatel regionu rozhodovat si o svých věcech sami, lokálně, být relativně soběstačný v řízení chodu společnosti (ekonomická, politická, sociální, finanční soběstačnost), případně i v zajištění obchodu a produkce klíčových komodit a služeb, a být na takovou soběstačnost připraven pro období krize a společenských otřesů. Proximitní demokracie vzdoruje některým externalitám globalizace a omezuje některé její aspekty, zejména globalizaci ekonomickou a finanční (volně podle J. Kellera).

9.4. Jak by jste charakterizoval A) britský a B) holandský demokratický systém. Jaké jsou rozdílnosti?

a) britský systém je systém dvou stran které si oponují. Volič má možnost pouze omezené ale jasné volby. Směr stran je jasně dán, hlavní proud je ale pro obě strany podobný. Volič jasně určuje která vláda bude u moci.

b) holandský systém je systémem několika stran. Je to zastoupení většího počtu různých názorů a lepší zastupitelnosti voličů. Strany a jejich směry se mohou prolínat. Vláda je pak sestavena poměrem stran.

9.5. Zaručuje demokracie vládu lidu? přímé spolurozhodování **všech** členů společnosti neexistuje v žádné demokratické zemi. Demokracie funguje na různých systémech zastupitelských vlád a v nich fungujících politických stran, které se ucházejí o přízeň voličů. Ve

svobodných volbách si občané zvolí své zástupce kteří jsou tímto zmocněni rozhodovat o veřejných záležitostech jménem svých voličů. Další rozhodování je pak ale přímo v rukou zástupců a závisí na jejich vědomí a svědomí.

9.6. Co je lid? Lid v demokratickém pojetí je celá svéprávná dospělá populace. Lid můžeme také definovat jako většího počtu individuálně nerozlišených lidí. Například: -velké společenství lidí, které spojuje společný jazyk, kultura nebo historie - obyvatelstvo jednoho státu

9.7. Je zastupitelská demokracie demokratická?

Zastupitelská demokracie není plně demokratická. Ačkoli občané mají možnost se podílet na rozhodování, vlivem například korupce nebo nemožnosti zasahovat do veřejného dění získávají občané pocit, že nemají vliv a nemohou nic změnit. Tato skutečnost se projevuje zejména poklesem volební účasti. Neúčast na rozhodování podporuje v lidech pocit že nenesou zodpovědnost za naši společnost

MOC - je centrální koncepcí politologie.

1. **Je schopnost dosáhnout požadovaných cílů,**
2. **Je schopnost získat výsledky, které si přejeme.**

Podmínka: - abychom mohli moc vykonávat tak určitá osoba anebo skupina osob musí mít vůli určitého cíle dosáhnout

Moc se uplatňuje všude tam, kde „A“ přiměje učinit „B“ něco, co by jinak neučil.